

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р АЛЛА КИРОВА,

Институт за икономически изследвания при БАН,
професионално направление 3.8. Икономика

Относно: конкурс за заемане на академична длъжност „доцент“ в професионално направление 3.8. Икономика по бедност и социална защита, обявен в Държавен вестник, бр. 44 от 19.05.2023 г. за нуждите на секция „Макроикономика“ в ИИИ при БАН

Основание за участие в научното жури: решение на Научния съвет на ИИИ при БАН с протокол № 7 от 12.07.2023 г. и Заповед на Директора № 369 от 18.07.2023 г.

1. Информация за кандидата

Единствен участник в обявения конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ е д-р Теодора Маргаритова Пенева, главен асистент в секция „Международна икономика“. Кандидатът притежава образователно-квалификационна степен „магистър“ по две специалности - Управление на институциите за социална работа (СУ „Св. Климент Охридски“) и Международна Икономика (Пекински университет). След докторантското си обучение в Стопанския факултет към СУ тя успешно защитава дисертационен труд на тема „Анализ на методите на изследване на енергийната бедност в България“. От 2018 г. д-р Пенева заема академична длъжност „главен асистент“ в БАН – първоначално в Института по философия и социология и от 2019 г. - в Института за икономически изследвания. Редовно участва в национални и международни конференции с доклади и презентации, значителна част от които обхваща тематиката на обявения конкурс. Същото се отнася и за активното ѝ участие в научноизследователски и научно-приложни проекти – през периода след 2017 г. д-р Пенева е член на екипите на седем проекта, два от които международни. Тя владее 4 езика – китайски, английски, френски и руски.

2. Оценка за съответствие с минималните национални изисквания и изискванията на ИИИ-БАН

Гл. ас. д-р Теодора Пенева е изпълнила и е надхвърлила минималните национални изисквания и изискванията на ИИИ при БАН към научната дейност за конкурса за „доцент“, определени от Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и от Правилника за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в ИИИ при БАН: представените в Справка за тяхното изпълнение точки са общо 538 при минимално необходимите за заемане на академичната длъжност „доцент“ в ИИИ при БАН 450 точки.

Д-р Пенева отговаря и на всички други изисквания за участие в настоящия конкурс:

- притежава ОНС „доктор“, като защитената от нея дисертация е на тема, пряко свързана с тематиката на текущия конкурс, което определено е предимство с оглед постъпателното ѝ професионално развитие;

- от 5 години, при минимално изискуемите 3, тя е гл. асистент, включително от 4 години - в ИИИ при БАН (избрана е от НС на Института с протокол № 2 от 27.02.2019 г.);

- представя задължителния хабилизационен труд, чиято тема е в пълно съответствие с обявената за конкурса научна област;

- натрупаните точки в група показатели Г – Публикации са 258 при изискуемия минимум от 230 точки;

- спазено е изискването на ИИИ при БАН за конкурса да бъдат представени поне 2 публикации в реферирани и индексирани издания в световноизвестни бази данни с научна информация: представени са 2 публикации на английски език в сп. „Икономически изследвания“, реферирани и индексирани в SCOPUS;

- една от представените публикации е в съавторство, за което е приложен разделителен протокол;

- точките в група показатели Д - Цитирания са 130, което надхвърля почти двойно изискваните минимални 70 точки.

Може да се направи заключение, че кандидатът надминава минималните количествени показатели за заемане на академичната длъжност „доцент“ в ИИИ при БАН, като изпълнението общо при публикациите и цитиранията е 19.6%. Всички публикации са представени за рецензиране, а за цитирания са налице необходимите доказателства.

3. Обща характеристика на публикациите на автора

Гл. ас. д-р Теодора Пенева участва в конкурса за доцент с 8 публикации за периода 2019-2022 г.: 1 монография - № 2 (извън хабилитационния труд - № 1); 1 книга, публикувана на базата на защитен дисертационен труд - № 3; 4 статии в научни списания - №№ 4, 5, 6, 7, и 1 доклад в сборник от международна научна конференция - № 8. 7 от тях са индивидуални и една в съавторство, и не повтарят представените за придобиване на ОНС "доктор" и за заемане на академичната длъжност „главен асистент“. Всички публикации са рецензирани, а представените в доклада от конференция резултати от съответното изследване са публично апробирани. Добро впечатление прави изследователската, респективно публикационната активност на кандидата през 4-годишния период – наред с хабилитационния труд от 174 печатни стр., д-р Пенева е издала още една самостоятелна монография от 111 стр., както и е публикувала във вид на книга в обем от 250 стр. резултати от докторската си дисертация.

Представената от кандидата д-р Пенева научна продукция е изцяло в рамките на научната област, по която е обявен конкурсът – *Бедност и социална защита*. Преобладаващата част от публикациите (7 от общо 8) е посветена на недостатъчно разработените в нашата икономическа литература проблеми за дефинирането, обхвата, факторите, индикаторите, методологията на измерване, оценката на **енергийната бедност в България**, анализ на последствията и тенденциите на развитието ѝ, както и мерките и политиките за нейното намаляване и за преодоляване на проявите на енергийна несправедливост. Напълно приемам водещата теза на автора, че енергийната бедност трябва да се възприема като една от бариерите пред устойчивото развитие не само на енергийния сектор, но и на цялото общество. Най-комплексно този проблем е изследван в хабилитационния труд на кандидата „Енергийната бедност в България: измерения и фактори“, публикуван на базата на едноименния проект в рамките на научноизследователската програма на ИИИ при БАН, успешно реализиран и изпълнен от д-р Пенева. Постиженията на автора в научната област „Социална защита“ са представени и в друга нейна самостоятелна монография „Иновативен модел на **патронажната грижа в България**“, в която на базата на анкетно проучване сред общински услуги е разработен иновативен модел за развитие на патронажната грижа в страната.

В процеса на запознаването ми с научната продукция на кандидата д-р Пенева не са установени прояви на плагиатство.

Научното творчество на д-р Пенева е посветено на актуални обществено значими проблеми в обсега на тематиката на конкурса и в пълна степен отговаря на изискванията за заемане на академичната длъжност “доцент”.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси на кандидата след назначаването на академичната длъжност „главен асистент“

В представените публикации на гл. ас. д-р Теодора Пенева са налице резултати, които се открояват като оригинални и представляват научен и научно-приложен принос на автора в две основни изследователски области - Енергийна бедност и Патронажна грижа. В синтезиран вид по-важните от тях са следните:

- *В областта на енергийната бедност.*

Приноси с теоретико-методологически характер:

- разработени са липсващите в социалната практика и политика прецизни **дефиниции** на „енергийна бедност“ и на „уязвими потребители“ (публ. № 1 и № 3);

- предложени са решения на все още неизяснени както в ЕС, така и в България **ключови методологически въпроси, свързани с измерване и оценка на енергийната бедност** - кои разходи за енергия (актуални или нормативни) да се използват за оценка на нейното равнище; избор на прагове на доходите и на разходите за енергия; принципи на определяне на нормативно количество енергия и други (публ. № 1);

- аргументирана и разработена е **собствена методика** за определяне на официална линия на енергийната бедност в България (публ. № 1, № 7 и № 8);

- разработени и предложени са следните **модели**: за количествена оценка на потребностите от енергия на домакинствата с възможност за остойностяване на регионално ниво и за мониторинг на енергийното състояние на населението на национално ниво на ежегодна база (публ. № 1); за индивидуална оценка на енергийната бедност (публ. № 8);

- приложена е **система от индикатори** на разходния подход за измерване и оценка на равнището на енергийна бедност, включващи: правило на десетте процента; бедност след разход за енергия; нисък доход-висок разход; нисък доход-висок дял на разхода за енергия; двойна медиана на разхода за енергия; половина медиана на разхода за енергия; двойна медиана на дела на разхода за енергия; половина медиана на дела на разхода за енергия, като са измерени и оценени връзките на индикаторите за енергийната бедност с основни нейни фактори - приходи, разходи за енергия, вид отопление и вид домакинство (публ. № 1 и № 3).

Приноси с научно-приложен характер:

- направени са аргументирани **препоръки за система от мерки** за намаляване и справяне с енергийната бедност (публ. № 1, № 3 и № 5);

- извършено е **измерване и оценка на ефекта върху енергийната бедност** от прилаганата действаща система от енергийно ефективни мерки (публ. № 4) и като цяло на административния механизъм за защита на потребителите на енергия в страната (публ. № 6).

- *В областта на патронажната грижа* приносите са главно с научно-приложен характер (публ. № 2):

- извършена е **оценка на актуалното състояние на патронажната грижа** и обществените трапезарии в България и на достъпността, ефективността и качеството на действащата социална услуга „Патронажна грижа“ в домашна среда;

- разработен е **иновативен модел за патронажна грижа** в България, включващ четири стъпки – постигане на стабилност на услугата, разширение на обхвата, подобрене на ценовите равнища и разширение на подвидовете услуги.

Очертаните приноси в публикациите на д-р Пенева имат качествата на обогатяване на знанието и приложение на съществуваща теория и методология за анализ и оценка на конкретни социално-икономически проблеми с висока обществена значимост. Индивидуалният принос на автора се изразява в доразвиване на теоретико-методологичните постановки в изследваните области и главно по отношение на енергийната бедност, както и във видима практическа насоченост на постигнатите резултати. От особено значение е фактът, че всички приноси моменти в изследователската дейност на кандидата са в пряка връзка с научната експертиза на обявения конкурс за „доцент“, като д-р Пенева показва уменията си да прилага и да отстоява постигнатите резултати в своята активната експертна дейност.

5. Цитиране от други автори

В представения от д-р Пенева списък има 11 цитирания на 6 нейни публикации. 4 цитиращи източника - всички на чуждестранни автори - са в издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация, като единият от тях е в списание в група Q1 в SCOPUS. Това е индикатор за наднационалната значимост на постигнатите от кандидата научни резултати. 7 са цитиранията в монографии и колективни томове с научно рецензиране, включително 2 в монографиите на авторите от чужбина, издадени от реномирано издателство Routledge. Събраните в тази група точки са повече от изисквания минимален брой.

6. Административна и експертна дейност

През четиригодишния си стаж в ИИИ при БАН д-р Пенева демонстрира изключителна активност като експерт в областта на научните си интереси и постижения. През 2022 г. тя се изяви като инициатор и организатор на предизвикала голям обществен интерес кръгла маса в Института на тема „Енергийната бедност в България: дефиниране и политики“, като представи пред заинтересованите лица резултатите от своето изследване, посветено на енергийната бедност в страната и методиката за нейното определяне. Вследствие на това тя беше избрана за зам. председател на Комисия по енергийна ефективност и преодоляване на енергийна бедност към Консултативния съвет за европейската зелена сделка към Министерския съвет; поканена за участие в работна група за разработване на промени в Закона за енергетиката и Наредбата за определяне на условията, реда и критериите за определяне на енергийно бедни домакинства, както и като експерт към Икономическия и социален съвет на РБ във връзка с енергийната, водната и транспортна бедност.

7. Мнения и препоръки по дейността и постиженията на кандидата

Нямам бележки по участието на д-р Пенева в конкурса за „доцент“. Препоръката ми към нея е да разшири кръга на издания при публикуване на статии с резултатите от бъдещите си разработки с цел постигане на по-висока степен на тяхната публичност.

8. Заключение

Всичко изложено в настоящето становище ми дава основание да считам, че единственият кандидат д-р Пенева отговаря на условията и изискванията на ЗРАСРБ, на Правилника за неговото прилагане и на съответния Правилник на Института за икономически изследвания при БАН за заемане на академичната длъжност „доцент“. **Убедено ГЛАСУВАМ ПОЛОЖИТЕЛНО за присъждане на академичната длъжност „доцент“ в ИИИ при БАН в професионално направление 3.8 Икономика по бедност и социална защита на гл. ас. д-р Теодора Маргаритова Пенева.**

30.08.2023 г.,
София

Член на научното жури: .....
(Проф. д-р Алла Кирова)